НАРОДНИ БРОЈ 30.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Привславно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налазе се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 116. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 30. ЈУЛА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Дакле Конвент?

Београдска влада пустила је у свет преко „Пестер Лојда“ овај значајан телеграм: Београд 8. августа. Оба краља одлазе већ сутра у Ниш. Краљевским указом сазваће се скупштина у ванредно заседање за 19. август. Скупштина ће одобрити досадање мере у ствари атентата и тек ће се тада одржати главна расправа о атентату.

Зачуђено смо стали и запитали се шта ово треба да значи? Сва је Србија већ пливала у радости за раскраљем Миланом, требали то и скупштина да уради? Скупштину је ову изабрао Милан и његова полиција. Ова је скупштина така од увек, као што се данас подлачи у Србији. Ова скупштина закључиће — ако Милан зажели — да се потуку и очеви самих посланика. Зажели ли Милан, она ће збацити Александра, извикати Милана за краља и прогласити за престолонаследника Миланког и Артемизиног сина Обрена, јер ова је скупштина способна — за све. Несрећна Србијо! Код два краља ти си без краља, код два устава ти си сретно дошла — до опсадног стања и прекога суда! И сад треба још — и скупштина! По закону о преком суду и несрећном Ристићевом уставу, скупштина им је излишна. Владар, договорно са владом проглашује опсадно стање и преки суд, и скупштине се за сад још то ништа и не тиче. Ако им је нужно комедијашко пристајање ове скупштине, то може у свако доба и доцније добити. Ова скупштина радо ће пристати, да се пола Србије убије ил' протера, јер њу је бирао „народ“ у присепку бајонета Генералисима Милана. То дакле неможе бити разлог сазиву скупштине. Милану још није пошло за руком да нађе „добре“ сведоке и доказе, за то му треба времена и тада је дакако сазив скупштине врло уместан: „Уставан“ Милан хоће бајаги да пита и своје прирепине у „скупштини“ шта и они мисле? Хоће да саслуша и њихово мишљење! Бајаги незна он, да ће „куд он с' оком они скоком“! Но ми смо се добро изразили; зна он то врло добро, па он то цинички јавно и признаје. Та не каже ли он сасвим лепо: скупштина ће одобрити мере у ствари атентата?!

Неће он да извија и шепртљи, те да прича, како ће он поднети скупштини на одобрење, јер он је бацио све под ноге и игра Va banque! Па нашто му дакле скупштина?!

Да на то питање одговоримо морамо се мало вратити у прошлост.

Када је год. 1883. букнула буна у Зајечару, тада је Милан преко свога преког суда дао нарачунати бунтовницима силну казну. Отштету за убијене војнике, за порушене зграде, потрвена поља, транспорт војника, потрошени барут и олово па убијање бунтовника и на исхрану затворених бунтовника. Зајечарски преки суд осудио је тада бунтовнике на огромне трошкове и то је утерао, а многог тиме — отерао у просјаке.

Милан већ види, да неће моћи тако олако извршити своје паклене смерове и потући затворене невине жртве. Па кад их неће моћи потући а он бар хоће да их материјално **упропасти**.

Како дивно пева Миланов славопојац пшијон Пера Узелац: Како ће неки „омастити колац“ а другима ће Милан обесити просјачку торбу о раме и турити у руке — просјачки штап!!!

Са преким судом самим неби их ипак могао упропастити, јер трошкови су за то мали. За то треба што пре скупштина, па да и те трошкове набаце на оне, које мисле осудити.

Скупштина треба дакле за то Милану:

1.) да добије времена и набави нове лажне сведоке и лажне доказе; јер Узелац, Лацковић, Цукић и Кнежевић већ су се пред снетом обрукали.

2.) зато, да помоћу скупштине упропасти материјално своје невине жртве;

3.) и зато, ако буду згодне прилике, можда ће раскраљ Милан покушати да на овој скупштини изведе своју омиљену намеру, да уреди одношаје наслеђства престола у Србији. Па би та скупштина можда требала да прогласи Милана за наследника Александру а Обрена за престолонаследника Милану.

У француској револуцији играо је конвент врло велику и судбоносну улогу. Конвент је био и полиција и суд и извршитељ и владар; једном речи — конвент је био све: Хоће ли се и раскраљу Милану да се поигра и он мало — конвента?

Marius.

Ко вређа и срамоти Србију?

Још никад нико није тако понизио, увредио и осрамотио Србију, као што то учини Милан Обреновић, који се некада називаше краљем српским. Велика, неописана срамота по Србију беше већ то, кад је раскраљ удесио, да му долазе изасланства из целе земље, те да га славе као владара, који има по Србију неоцењених заслуга, јер је обновио краљевину српску.

Истина, што је проглашена Србија краљевином, у томе има Милан Обреновић заиста заслуга. Али је то може бити и био узрок Србијине несреће. Да би га поједине велесиле признале за краља Србије, он се понижаваше и због пуке титуле понизио је углед државе своје. Јер он мишљаше, да је тиме задобивено много ако ће да се назове краљем и да је постигао цел живота свога.

У место да ради на унапређењу државе, замазао је народу своме очи са једном титулом. Па одма за тим пружио руку, да му се пониси приход, из државне благајне. И поче у сиромашној земљи да тера краљевски раскош, да се размеће, те западаше у све то веће дугове и губио је све то већма своју самосталност.

Србија је баш за време краљевства, онога краљества, што га је краљ Милан обновио, таворила најцрње дане и њен углед опадаше у страном свету све то јаче. Кнежевина Србија била је сретнија, силнија, угледнија од оне краљевине, коју је заснoвао краљ Милан.

Веома је жалосно, што је краљ Милан после оног атентата, што га је сам измислио, застрашио народ српски и натерао га, да се тако дубоко понизи пред оним, који је главни извор народне несреће.

Но раскраљ Милан понизио је Србију још јаче. Кад је ово дана било код њега изасланство аустро-угарских поданика, он им рече између осталог и ове речи: За све оно што је Србија постигла треба да заблагодари Аустро-угарској.

Оваку крупну неистину још нико не изрече до данас, овако не пониз још нико своју државу, као што је то учинио раскраљ Милан са Србијом.

Можемо рећи, да смо прилично прочитали све оно, што је писано у Аустро-Угарској о Србији, али не нађосмо нигди, да Србија за све оно што јесте и што има, треба да захвали једино Аустро-Угарској. Тако што могао је да изрече само Милан Обреновић.

Познато је целоме свету, са каквом муком, са колико крви и жртава, отрже се Србија испод турскога јарма. Можда ни један народ на свету не може да покаже тако велику, ужасну и тешку борбу, као народ у Србији, на почетку овога века. И сада се подиже један човек, који је на велику несрећу народа српског био краљ Србије, те хоће са неколико речи да побрише свеколику заслугу народа у Србији, за ослобођење и за државни развитак. Кадрађорђа, коме се дини читав свет, називају данас у Србији: дезертеровићем. И ону српску крв, која се тада пролевала, не рачунају ни у шта.

Али шта ћемо са оном борбом, која је вођена под Милошем Обреновићем? Зар и то ништа. Зар оном времену нема да заблагодари Србија ни мало? И зар је Милан Обреновић позван да отме Милошу Обреновићу и његовом добу и последњу мрву заслуге? Онако што могао је да учини само један коцкар.

Нема тога народа на свету, који нема ништа да заблагодари самоме себи, но све другима. Тако се што најмање може рећи о народу у Србији, а да има таког народа, тај не би могао постојати, но би морао пропасти.

Ми можемо од прилике да замислимо, зашто је раскраљ Милан изговорио онаке речи. Он се и данас коцка, па је метнуо на коцку све, те чак и достојанство Србије. Њему треба данас аустро-угарска дипломација, да га извуче из блата и он јој подилази. Но баш зато, што јој тако претерано подилази, цел је његовог говора и сувише јасна. Ми смо уверени, да би чак и тој дипломацији било јако мило, да ју је краљ Милан окадио са мало мање тамјана Јер кога он хвали, тога само штети, кога он увдиже, тога понижава и кога он узноси, тај се не поноси.

Владичина или верозаконски принос и Његова Мученичка Невиност.

Као што је читаоцима познато, наши епископи уживају плату годишњу од 12 хиљада форината. Та се плата исплаћује из аренде пустаре Сирига и Цере. Кад не би било превара, смицалица и закидања, те би две пустаре могле саме да даду толико годишње аренде, да би се тиме покрила плата свима епископима. Данас то није тако и зато се мора плаћати такозвани верозаконски принос (а у ствари самој владичина) из кога се допуњују плате епископима. Онолико, колко не достане из аренде Сирига и Цере, мора се узети из владичине и попунити епископима. По себи се дакле разуме, да када саборски одбор и Георгије Бранковић иду пекоме на руку, да добије јефтиније пустару Сириг ил Церу или када Његово дефрауданство стрпа у свој џеп разлику између плаћене и погођене аренде, онда они закидају од народа верозаконски принос. Разумеју ли сада браниоци „Његове мученичке невиности“ да ми имамо не само право него и дужност, да разбирамо за Сириг и Церу, јер ту је народна мука. Ни смо ми ни досад лично нападали ни закупника Сирига ни закупника Цере. Ми хотимице нисмо хтели ни име спомињати, јер нама је то сасвим свеједно било, да ли је то Пера или Паја, којима иде саборски одбор на руку а на штету народних фондова и верозаконског приноса. Ми смо изнели голе чињенице без икакве личне намере. Но када се господи браниоцима саборског одбора хоће да скрену на лично земљиште и нами је право.

Нама је познато, да је пок. Фернбах плаћао 84 хиљаде фор. годишње аренде у напред. Покојни Фернбах није био од оних најтачнијих платиша, али није ни онако, да је саборски одбор имао с њиме „судска посла,“ јер с њиме је имао посла фискал народних фондова Полит.

Првога маја и првога новембра долазио је тачно фискал народних фондова и лично се уверио, да ли је Фернбах послао аренду у напред. Ако до 12 сати у подне новац није стигао, Полит би тада сео на своја кола, одјездио у Нови Сад, испунио већ готову тужбу и у 3 сата после подне тужба је била у суду а за ту тужбицу досуђивао је суд фискалу до шест стотина форинти. Бивало је случајева, да је већ другог ил најдаље петог маја или новембра стигла аренда, али тужбица је била већ код суда, јер саборски одбор и Полит „бојали се“ да не пропадне аренда. То се звало техничким изразом дати прилике фискалу фондовском „да ватаморуне“. Многи су држали, да је богати Фернбах био добар свакоме за далеко веће своте, а некмо ли за аренду, но ми немамо ништа против свега тог парничења.

Само нека се не износи ствар лажно. Френбах није био човек несигуран, па да се одбије на штету фондова.

А када смо већ код Мученичке Невиности онда хоћемо да споменемо и ово:

За време патријарховања свију досадањих патријарха, обичај је био, да свакдањи патријарх, као шеф управе фондова, из патријаршеске аде даде нужна дрва за грејање свију канцеларија. Тако је то било још и под покојним Прокопијем Ивачковићем и Германом Анђелићем. Садашња Мученичка Племенитост нашла је, да је „јаче село од сватова“ те да није право да он „сиромах“ даје дрва за богате фондове. И од његове ере морају фондови да купују угаљ и дрва, а Мученичка Невиност и сам им прода који пут нужна дрва. На овај начин закида Георгије Бранковић годишње за 600—800 ф. народне фондове.

Браниоци саборског одбора једе се, што смо изнели случај са зајмом епископа Лукијана. Не мрзимо ми епископа Лукијана, далеко је то од нас; ал дозволите мало рачуна. Епископ је Лукијан млад човек, тек је превалио тридесет две. Млад и здрав може он олако живети још 30 до 40 година.

И онда излази овакі рачун, место 6% плаћа Лукијан 4% то чини 2% разлике а то значи: закључком саборског одбора оштећен би био за 30 година народни фонд за 4072 ф. 38 н. Прилична видите свотица!

Но и код благодејанија закида народ Његова Мученичка Невиност. По приходима фонда благодејанског могу се из њега издржавати 40 питомаца, но досад је сваки патријарх, из својих прихода додавао и пазда је било питомаца из свију крајева српства, шта виде и по неки католик уживао је благодејаније. Осим тога било је пређе и такозвано друго благодејаније. То су били таки благодејанци, који нису званично добили благодејаније, али су сваки дан долазили после оних правих првих и добијали и ручак и вечеру и ако нису на то права имали. То је било тада лако могуће, јер се кувало — доста. За време пређашњих патријараха било је питомаца благодејанских 100—160 У ери „Племените Мученичке Невиности“ сретно их има 36. О, издашности и дарежљивости, твоје ће се име у паклу звати — Георгије Бранковић.

У старија златна времена, када су материјалне прилике народа српског биле далеко повољније, српски патријарси додавали су из свога џепа и множили број благодејанаца; а у ово зло, гладно време, гладни Георгије закида и од законитог броја питомаца.

Гладни Георгије, коме ти то чуваш? Та после твоје смрти шака земље биће доста, да засити сву твоју ужасну глад!

С.

Један чувени Рус о атентату.

Гроф од Такова, некадашњи краљ Србије, Милан Обреновић, који као оруђе тројног савеза данас баца у пропаст Србију, може бити за паре, покушао је измишљеним атентатом, да подигне свој углед у Европи, а с тим и да поубија радикале. Но пошто му сав свет довикну, да су то његова посла, он наређује посланствима и конзулатима Србије у страним земљама, да га и они брапе и перу од блата, јер види, да му његова одбрана, па ни атентат, не помаже. По што сва Русија, једно-

гласно жигоше срамни рад грофов, то је он обратио особиту пажњу, да та земља промени бар сада своје праведно мишљење. За то је, по његову налогу, српско посланство у Петрограду, којим сада управља пришипетља Милан ов, пуковник Христић, у најглавније листове престоничке дало изјаву, да су радикали заиста радили Милану о глави и да суд правилно суди. Исто је тако и генералноме конзулату у Москви из Београда, послао једну изјаву, само другог положаја, Владан Ђорђевић, председник данашњег аустријско-милановског министарства. Руски су листови штампали изјаве, али их је сваки за тим из тачке у тачку побио, шта више Руси су се тако огорчили због тих лажних изјава, у којима се Милан назива »краљем«, да угледни лист »Россія« предлаже, да се те изјаве као недостојне и увредљиве врате Милану и Владану у Србију.

Ми доносимо овде одговор на такву изјаву Владана Ђорђевића из угледног московскога листа »Московскія Вѣдомости«, који је одговор изишао из чувеног пера словенофила и српског пријатеља — Мајкова, писца српске историје.

Мајков вели:

«Српско посланство у Петрограду разаслало је — петроградским листовима изјаву о догађају са српским грађаном, који је данас генералисим српске војске, Миланом.

Московску штампу известио је о томе, али само у другом облику, сам први члан српске владе Владан Ђорђевић, са својим потписом, преко главног конзула у Москви, који се потписао као Алексејс Вишњаков.

Заједничко је и у првој и у другој изјави то, што су обе хитне и лажне с дрскошћу; обе рачунају на то, да ће се Русија, због заједничког договора, који се склопио у априлу 1898. г., кад је аустријски цар био у Петрограду, уздржати од самосталног — de son propre chef — рада на Балканскоме Полуострву. Но због тајне заштите бечкога хофбурга, Милану и свакоме одступнику и издајнику свога народа, Русија се сама не може противити, — дакле изјава српске владе мора имати своју вредност и мора је Русија узети у обзир.

Такве изјаве и у опће све службене дају се како ради владе, тако и ради образованих чланова друштва, који су познати с политичким током. Шаљући у Москву своју изјаву, Ђорђевић је јамачно морао мислити, да ће његову изјаву читати образовани Московљани, којима је из разних других, доста вернијих извора познат догађај с Миланом у Београду, као што је позната и сва његова прошлост. Па како се он смео усудити, да у својој лажној изјави, коју је већ како треба оценила руска штампа, назове свога друга и најгорег по моралним својствима и делима од свих Срба — Милана — „краљем“?

Такво извртање и сва лаж изјаве, увреда је московској штампи и њеним читаоцима, јер показује, да се хотимично односи с неуважавањем према образованоме друштву престонице, у којој је Ђорђевић живио и добио научно образовање, на рачун руске дарежљивости.

Али ја се највише чудим томе, како српскоме генералноме конзулу, који је дужан све знати, што се догађа у Србији — и то знати самостално, по доставерним изворима, — није могло да падне у главу, каквој дрској и непромишљеној Милановој пустоловини служи као оруђе. Ако се Ђорђевић заборавио толико, те је решио издавати за »краља« простака једног, — ни Србина ни Румуна, — Милана, али генерални конзуо не би смео у Русији допуштати таква извртања, таква сипања песка у очи московским листовима и њиховим читаоцима. Једино, што је требало учинити — то је вратити Ђорђевићу његову посланицу, не дајући је московским листовима. Поступак Ђорђевића тако је ужасан и не да се поправити, да би Руси већма волели да се одреку услуга руље руских непријатеља.

Из историје Србије познато је, да је народ протјерао првога кнеза, Милоша Обреновића, сина његова Михаила такође је протјерао, а за тијем и кнеза Александра Карађорђевића

Ако дубље посмотримо узроке прогонстава кнежевских, то све лежи у самим кнезовима и у томе, што нијесу знали, да се узвисе над осталима, а главно, у страним сплеткама Владан Ђорђевић најпаметније би учинио, да сједне у чамац са својим другом Миланом и превезе се преко Дунава па аустријски бријег, како су се превозили пређашњи кнезови и многи српски смутљивци па да на вазда остави Србију. А у то вријеме велика народна странка, т. ј. сав српски народ, под водством својих преставника знали би доћи до мира и по мало залијечити ране, економске, политичке и моралне, које су Србији задали њени — изроди.«

Ето то је у главноме суд чувенога Мајкова, а у исто вријеме и суд бјелокамене Москве, срца Русије.

Спасское, 20. јулија. С—в.

Траже Карађорђевића.

Панчево, 28. јула 1899.

Још стојимо под силом утиска, што је на сваког поштеног човека произвела изјава др-а Садомског; још нам се крв леди са оног насиља и ретке нечовечности, што почини неурачунљиви, обесни политички пустолов, над невиним жртвама по казаматима београдским, а ови редови, што их пишемо донекле расветлиће намере силеција с једне, и невиност гоњених у Србији с друге стране.

Пре »атентата« на 2—3 недеље пронео се овде глас муњевитом брзином, да је у нашој средини Петар Карађорђевић. Тај глас вели, потекао је од неког чиновника са стране, који је том приликом ту био; који се са Карађорђевићем, као са старим својим познаником из Пеште, овде састао и шетао. Међутим, то је била лаж. Но сад се и нехотице намеће питање, да ли је та лаж намерно избачена, и да ли према данашњем стању ствари, не стоји у узрочној вези са Иванданским атентатом?

На сам дан атентата прешао је овдашњи полицијски чиновник преко у Београд, по свој прилици, да однесе вест о Карађорђевићу. Кад ономад искрсну у нашој вароши пропалица нека и пробисвет именом Петар Алексић, син овдашњег покојног адвоката Алексића. Прво се обратио на В. Б. с питањем: је л му познато, да је овде био П. Карађорђевић код овдашње две породице, које су у сродству са Свилокосићима? Овај му одговори, да пити је П. Карађорђевић овде био, нити су ове поменуте породице род са Свилокосићима. На то се овај агенат изазивач Миланов одмах окрене, да потражи једно за другим: М. С; Ј. Ж. и И. Т.*) Опој првој двојици обратио се са речима, да ће врло добро награђени бити, ако нађу два поуздана сведока, који ће сведочити, да је П. Карађорђевић ту био. Шта је са И. Т говорио, не знам. Ово сам чуо из уста оне прве тројице. За тим је тај главни доглавник Миланов одмах ишчезао. Полиција га је трагала, пошто је већ био отишао. Сутра дан је један полицијски чиновник био у једној од поменутих породица, где би требао да је одсео П. Карађорђевић, по свој прилици, да се увери, је ли, и у колико је та вест о боравку П. Карађорђевића истинита. Не мало се морао наш добри домаћин изненадити, јер се свог века није политиком нити династичким питањем бавио!

Ко ове вести сравни са осталима сличнима, из осталих места, где се размилиште Миланове лоше слуге горег господара, тај мора до овог закључка доћи: Ма да су радикали у рукама Миланових џелата; ма да их муче и кињe; ма да би им Милан тако радо крв испио, под изговором, да му прете и животу и династији, и да их уклонити мора, да себе спасе, ипак муку мучи голему, јер треба Европу уверити да су кривци и преступници, али пустог доказа нема! С тога ће их мучити и многе поморити у казаматима, а оно што остане, неће ваљати ни себи ни другима. Милан је научио да гњави; тај модерни Нерон и Калигула, пошто се заситио и балерина и шампањца, пошто је прокоцкао све, што је имао, а разорени живци и растројен мозак још жуде за променом и уживањем, да би избегао провађањима што га муче, врви се зажелио. Давно није газио чизмама по крви мученичкој. А да би оправдао пред Европом своју крвожедност, треба му сведока. Но сиромашни а поштени грађани Панчевачки, одбите овом приликом крваву уцену, и спашћете образ свој. И сад се тек може мислити, колико ће тек морална нагласка имати искази једног Лацковића и њему сличних! — И шта се тек може очекивати од једног човека, који је рекао, кад Обреновића нестане, нек пропадне Србија! Србија је ту, да поткусурује ситне и крупне трошкове Миланове новцем, а крвљу најбољих синова својих да замене гладијаторске игре римских цезара. Она је ту, да Живановићи и Владани и други, под видом спаса династије и поретка у земљи, стамане све, што је поштено у њој!

*) Имена су нам позната, ако их ко треба, нек се обрати на нас. Пр. ур. „Заст.“

О атентату против раскраља Милана.

Београд, 26. јула.

Познато вам је, да су Срби, који су рођени у Аустро-Угарској, а који жиле у Београду, имали збор, па коме су осудили писање некојих ваших листова. То је било разуме се по налогу из конака, по заповести раскраља Милана. Јер треба знати, ако ко данас хоће у иностранство, ако хоће у купку, да се лечи, или ма шта, за ово му треба дозвола раскраља Милана. А нико не сме ни помислити на збор, ако недобије за то налог из Милановог конака.

Можете мислити, колико мрзи раскраљ Милан ваше независне новине и колико му оне кваре рачуне, кад је дао налог, да се оне осуде и да им се изрази гнушање. Није ни чудо! Сви тајни трагови Милана, изишли су обелодањени у тим новинама. Тамо је опширно изнесено, да је атентат наместио сам раскраљ Милан, да се освети радикалима, тамо су изнесени сви његови шпијуни и лажни сведоци, и он просто бесни против тих новина и не зна шта ће.

Све је обелодањено и преки суд место да суди, нашао се у запари, те се сад кују нови докази, траже нови лажни сведоци, апсе све нови и нови људи.

Ваше су новине донеле, да има преко 200 затворених. Из конака раскраља Милана проглашују, да је то лаж, али је то заиста тако. Јер апшења не престају. Затварања се продужују у целој Србији, само се то крије и не износи на јавност.

Сад су недавно јавили, да је преки суд пустио испод суђења Косту Борисављевића, бившег председника суда из Горњег Милановца и још неке адвокате и трговце, свега 7, а нико у Београду није знао, да су и они затворени. Кад су их ухапсили, нису јавили, но то чине тек сад, кад су их пустили Мени је познато да је н. пр. затворен Ђока Анђелковић, бивши скупштинар, ма да то нико није јавио, а има их затворених по целој Србији и број њихов иде у стотине.

Из Београда су званично јавили и то, да су пустили на слободу др-а Ђоку Николића и др-а Владу Ђорђевића, шурака Таушановићевог, а то није истина, јер њих нико, па и породица њихова не виде.

Нестало је силних чиновника из Београда. Неки су затворени, али су неки отишли у Румунију, Угарску и Бугарску, да траже доказе и сведоке. Тако је и нестао и Димитрије Гимбић, чиновник у војном министарству и многи други. Чак и њихови претпостављени не знају где су, али им не смеју прогласити места као упражњена.

Преки суд још и не мисли, да отпочне суђење у ствари „атентата“ и „завере.“ Да данас суди, испало би, да је све то измислио раскраљ Милан, а дуго ће још времена проћи, док застрашавањем и измишљавањем отклоне беду од Милана.

Сад су измислили, да зову скупштину. Разуме се, скупштина да без испита и истраге одобри ове напредне мере. Она да узме на се парче одговорности, па ће бити лакше и влади и раскраљу и преком суду.

Скупштина ће бити у Нишу, где иде раскраљ Милан и где ће пренети главну команду војске. Тамо после нек ко год пише ако сме.

Раскраљ Милан и краљ Александар ће већ почетком августа у Ниш, а преки суд почеће тек крајем августа. Овако то износе полузваничне вести. А у Београду држе, да ако се то обистини и ако краљ Александар не буде у Београду, кад буде преко суђење, да то чини зато, да се у његовом одсуству побију неки људи, те да нико не може упливисати на њега. А после, да се може помиловање — закаснити.

Тако мисле у опште у Београду, али они, који су боље обавештени и они, који хладније мисле, уверени су, да раскраљ Милан до краја августа тешко да ће бити више у Србији. Јер сви су му трагови похватани и заступници појединих велесила у Београду, имају такве доказе у рукама, да ће тражити, да краљ Александар пошље свог болесног оца — на лечење.

*

О преком суду. Преки суд непрестано ради. Суди и осуђује кривице из давнашњи времена, чак и из године 1894. које редовни суд није судио, због оскудице у сведоцима. Највише се пак осуђује због увреде Његовог Величанства раскраља Милана. Тако је Јанко Пантелић из Скобаља, осуђен само на шест година затвора, јер је узето у призрење његово добро владање. А осуђен је за то, што је у бирту нанео увреду раскраљу Милану и краљу Александру. — Алекса Савић из Осипаонице осуђен је на 18 месеци затвора што је нанео увреду Њ. Величанству раскраљу Милану.

*

Шта највише боле српску владу? Др. Владан Ђорђевић изјаснио се, да српску владу ништа тако не боле, но што неки мађарски листови нападају српског краља. Српска влада не би, каже он, ни кад допустила, да српски листови нападају угарског краља. —

Све је ово и лепо и красно, само у свој тој лепоти и красоти има једна крупна неистина. Милан Обреновић није краљ Србије. Милан Обреновић се одрекао краљевства, шта више продао је и држављанство. Па и ако је данас главни командант српске војске, он је то у виду туђина, као најамник, за паре. — Само смо то хтели да приметимо.

*

Така су „опстојатељства.“ У Београду живио је један стари професор, који је при свакој промени владе ишао на честитање. Када га је једном приликом неко запитао: Како ти можеш честитати овој влади, кад си недавно честитао оној што је отишла? — одговорио је стари професор: Ћути! Ти то неразумеш, така су данас опстојатељства! Ова причица долази нам и нехотице у памет, кад уочимо рад данашњих силника у Србији.

Тамо се данас невиди миропомазани краљ Србије, али се зато виде пузавци, који се надмећу у удварању једноме најамнику, који је по несрећи главни заповедник српске војске; тамо се не виде и не чују пријатељи и другови затворених првака, али се виде и чују разне депутације, које осуђују чак и оно, што нису ни чуле ни виделе; тамо се невиде искрени пријатељи народа и затворених првака, који би отворено казали своме краљу, куда води ова хајка на прве људе у Србији, али се виде лажи — сведоци, који ће допринети, ди се и ти људи, да се Србија упропасти. Да, да, тамо се ништа невиди, јер је тама покрила земљу, али се чује: како се лаже одозго доле и од доле горе, Така су вам тамо опстојатељства!

*

Полузванични извештаји и мађарска штампа. „Мађарорсаг“ се осврће на најновији полузванични извештај српске владе у бечким листовима, који говори, да је легло завере против раскраља Милана у Новом Саду и Митровици. Те вели, да ти полузванични извештаји српске владе, имају мало чудновати укус, и да се протурују по бечким листовима, нити на најпаметнији а још мање умесан начин. „Мађарорсаг“ завршује овако: „Па после овога, што сад износе о леглу завере у Новом Саду и Митровици, сумњамо и у све оно, што су у Београду нагласили о својој доброј вољи према Аустро-Угарској, и мислимо, да би било врло умесно, да се што пре и што основније све оно о леглу завере у Угарској побије.“

*

Милапови агенти пре „атентата“. Ми смо већ јавили, како се пре „атентата“ размилили Миланови агенти по нашим крајевима, да „купе материјал“. Сада нам јављају из Вршца, да је неколико недеља пре „атентата“, био онде неки Симоновић, те покушавао да дође с нашим људима у додир. Тај Симоновић уређивао је пређе у Београду „Мађедонију“, тобожњи орган Срба из неослобођених крајева. У последње доба обуставио је тај лист, и као што је овде причао, „измирио се са старим господаром“. После тог фамозног „измирења“ поставио га је, по његовом сопственом признању, „стари господар“, за чиновника министарства, на ком месту вуче лепу плату а нема никаква посла. По себи се разуме, да су га наши људи брзо провидели, те је тај господин на брзо отпрајтио несвршена посла. Добро је, да се и ово забележи“. — Тај исти господин, како нам из Меленаца јављају, бавио се онде у купци, те је хтео једног нашег новинара да одмами у Београд, да му даде трошка и стави му на расположење акта преког суда, како би могао друкчије писати, јер атентат бајаги није намештен.

То значи, хоће да купе за паре наше новинарство, ако није у ствари и што горе. Треба се причувати тог господина.

*

Нуђено му је да изврши атентат. Пишу нам из Митровице: „Читао сам у „Застави“ неко писмо Боже Дукића. Ништа том човеку не верујте, јер је он скроз покварен. Имао је посла и са неким писмима, која је крао, те издавао једном овдашњем Миланопом човеку и добио за то 30 фор.“ — Ми смо у „Застави“ изнели оно писмо, по дужности, но ово што сад накнадно дознајемо о Божи Дукићу, још не доказује да његово писмо није истинито. Божа Дукић је тврдио, да је „имао посла“ код раскраља Милана, но не би

примљен, већ га послаше код Бадемлића, а Бадемлић га је понудио да изврши приписан атентат. Каква би посла имао Б. Дукић код раскраља, да није био у његовој служби. И зар би Бадемлић и могао и смео онако што понудити човеку чисте прошлости, о коме није знао, да је за новац готов на све услуге? — А зар је немогуће, да човек, који је био у не чистој вези с раскраљем, одбије да учини привидан атентат? — Та већ обична памет уздржала би од тог и многог најпокваренијег човека, јер се морао бојати, да ће изветрити обећања и да га то лако може стати главе? — Ми смо радознали, шта ће даље бити у овој ствари.

*

Страна штампа о атентату.

Минхен, 3. августа. Рецимо Милан, док у „Баварској Огачбини“ стоји израз, којег само ради учтивости наспрам наше публике не доносимо, поступа са затвореним жртвама немилостиво. Особито се мучи пуковник Николић, један од најспособнијих официра у српској војсци, који је наравно противник Милана Дебелог. Николић је увидио, да је таково поступање неиздржљиво и када га је при преслушању полицијски префект Бадемлић, једна трула креатура, назвао „разбојником“, он је лупио префекта тако, да је овај посрћући пао. Бадемлић је из злобе назвао Николића као умног виновника „атентата.“

Берлин, 3. августа. Немачки лист „Vorwärts“ (Напред) ужасно напада Милана, тако, да се то не може код нас ни штампати.

Берлин, 4. августа. Данас пишу „Келнске Новине“ ово: „Док се за предстојећу коначну расправу у атентатском процесу чине свакојака спремања, почело је преко суђење да суди на изненађење свију, читав низ „злочина и преступа“. Министарски секретар Милан Дробњак је пре кратког времена, као што се зна, затворен без икаквог узрока, пошто су из његове канцеларије у војном министарству нестала нека акта. Из затвора писао је он писмо своме старешини и молио га је, да ту ствар пожури, јер се он невиним осећа. Писмо је завршио са овом примедбом: „Ми имамо два устава, а земља се налази у незаконитом стању; ми имамо и два краља, а нико не зна који је прави“. Због те примедбе од преког судишта осуђен је тај човек на десет година затвора. Трговац Михајло Цветковић био је у Земуну и кад се вратио у Београд за столом (Stammtisch) причао је љубопитљивима, шта све стоји у страним новинама — у Београд се у опште не пуштају ни једне — о Србији и Милану. Један тајни полицај слушао је то и постарао се да Цветковић такођер дође пред преки суд и да се немилице осуди на годину и по дана тешког затвора.

Читава поворка младих људи затворена је од тог времена, што је распростирала разне књижице, које носе различите наслове, као: „Демон Србије“, „Син Марије Катарције“ (Миланова мати рођена је Катарци); „Два странца“ (Милан и Владан Ђорђевић, који је, као што је познато Цинцарин). Све да су у свима тима случајевима позатварани и имали намеру, да тиме Милану и његовој династији шкоде, то су ипак с друге стране казне такове, да су оне, мерене са мером, која не може постојати у држави, која тражи право на извесну цивилизацију. Те су мере варварске, нарочито када се сетимо, да се овде тиче у главном непромишљених обичних говора, који се код политичног клатча или у свом сопственом огњишту онако изричу.“

О проневери патријарха Бранковића.

Неколико пабирака из доба Георгија Бранковића и његовог саборског одбора. 1.) Сјај карловачког двора патријаршеског, подигнут је у своје време са упрађањем електричне светлости. Светлост та је лепа, а машина за производњу коштала је прилично свотицу. Јасно је свакоме, да патријарх, који ужива спахилук Даљ и живи у двору, треба нађа да сноси и трошкове око оправака. Но немисли тако Георгије и његова компанија. На електричној машини покварила се пумпа а саборски одбор — да не би оштетио „сиротог“ патријарха — одлуком својом С. О.7804, 3305 ех 1897. исплаћује патријарху Георгију, на рачун оправке пумпе 343 фор. 50 новч.

Да богме код богатих фондова зашто закидати сиротог Георгија!

2.) Из горње белешке видили сте, како је Георгије пажљив према своме џепу. Но немојте мислити, да он неби умео бити и издашан. Нетреба човека неправедно бедити! Дакле чујте и ово:

Пајићевом стипендијском закладом рукује саборски одбор т. ј. Георгије. Стипендију ту треба да уживају ђаци а првенствено рођаци, ако их имаде. Но случајно се у писарници дра Полита налази писар Глиша Пајић, који је род тестаторима. Истина он није ђак, он се ни чему не учи, те не би могао добити ни стипендију из те закладе. „Но рука руку пере а образ обадве“ вели народна пословица. Полит је добар с патријархом и Ником Максимовићем и одлуком саборског одбора С. О. 2690, 830 ех 1898. добио је писар Политов стипендију од сто форината из Пајићеве закладе.

3.) Немојте молим вас ни на ту грешну мисао доћи, да Његова мученичка невиност не уме бити можда и „благодарна“ за учињене услуге. Немојте ништа!

А ево вам и доказа:

Приликом последњих тројединачких политичких избора, био је зет патријархов, Милан Максимовић, посланички кандидат и сретно је и изабран за посланика. Том приликом заузимао се јако за патријархова зета и парох у Белом Брду г. Велендерић. Парохија је његова до душе добра (II кл.) ал у знак милости и благодарности саборски је одбор својом одлуком С. О. 1745, 841 ех 1896. досудио му припомоћ од 200 фор. из јерархијског фонда. Ех видите дакле и сами; да патријарх и даје а не узима ни он — све! **В.**

*

Георгије се жури. Читамо у „Српству:“ Полузваничан орган Његовог Дефрауданства доноси веет, да је Георгију веома хитно. Жури се, да изврши последње своје послове. Тако је верног ћирицу свога Анатолија Јанковића, поставио за архимандрита крушедолског, а синђела Георгија Видицког, којег је некад јако гонио, а сад у своје љубимце уврстио, произвешће за протосинђела, а уједно поставиће га на управу манастира Ковиља. Протосинђеле, Бранковића и Марјановића, обојицу још сасвим младе људе од 32—35 година поставиће за архимандрите. — Међутим протосинђела Летићу, хоће да уклони из Темишвара, јер му не стоји према лицу, те га хоће да пошље на управу једног манастира! Осим ових унапређења у изгледу су још и друга. Само др. Летић бега од свог деде. Не прима ни аванман, нити хоће да иде са богословије. Мора сиромаху, да му је гадно, да прими одликовање од свог деде, једног обичног дефрауданта. Какве заслуге стекоше Бранковић и Марјановић, да аванзују за архимандрите, не знамо, једно знамо, да је оног првог отац, некадашњи парох темишварско-фабрички, био ревизор свију манастирских рачуна у епархији темишварској, које је он увек „у реду“ налазио и на одобрење подносио. За ту услугу постаје сад син његов — архимандритом! Благо српској цркви, кад су му Телечки, Бранковић и сродна браћа архимандрити!

Политичке вести.

Са српско-турске границе. Из Цариграда јављају, да се турска влада тужила српској влади, што насељени Црногорци на српској граници, непрестано гађају у пушан, те се од тога плаши мирно турско становништво. Ово је сигурно опет каква смицалица, како би се Црногорцима одузеле пушке.

Буна у Бесарабији. Како вести јављају из Букурешта и Болграда, (Бесарабија), у Бесарабији се народ побунио. Сељак је у крајњој нужди и беди, и нема шта да једе, помоћи ни од куда и он се морао ускомешати. У Болграду, где је била изаслата војска, да са оружјем угуши глас гладнога народа, дошло је до оштрих сукоба. Војска је немилице пуцала на сељаке, од којих се двадесет на место мртвих стропоштали. Шеснаест их је тешко рањени а врло многи лако. Стање је врло опасно, јер је побуна гладнога народа букнула на више места.

Јапанско-кинески савез и Русија. Јапан већ одавно ради на томе, да задобије Кину за међусобни заједнички савез. Но до сада је овај покушај, врло слабо успео, јер се кинески двор боји да не проигра тиме искрено пријатељство Русије. Сада из Пекинга јављају, да је руски посланик управио на Чунгли Јамен ноту. У тој ноти се говори, како се проширују вести о неком кинеско-јапанском савезу, наводи се како би такав савез наишао на отпор Русије, и опомиње се Кина на озбиљне последице, које би отуда настати могле.

Најновије вести.

Београдски званични извештаји јављају да је суђење затвореним због атентата и завере, опет одложено за двадесет дана. — Исти извештаји јављају, како најновији догађаји изискују сазив скупштине. Влада хоће да извести скупштину о свему, како би ова могла своје становиште изрећи. Скупштина ће отпочети 19. т. м. п. н. а трајаће само неколико дана. Др. Владан ће по тој ствари отпутовати скорим у Ниш.

Док полузванични извештаји тврде, да је доказано како је бивши тумач српског посланства у Букурешту био у тесној вези са Кнежевићем и како је овоме дао чак писмене препоруке, те да је српска влада тражила од румунске владе, да јој изда Свилокосића, дотле јављају из Букурешта, да је на молбу српске владе судски преслушан Свилокосић, но да је даље преслушање обустављено, јер је потпуно доказано, да Свилокосић није стајао у вези са Кнежевићем.

„Политичка Коресподенција“ донела је вест, да се још ништа не ради на сазиву нашег народно-црквеног сабора. «Alkotmany‘ примећује на ово: Ако је то истина, то није лепа сведоџба по добру вољу министра-председника Села, да уреди автономне односаје.

По најновијим вестима Енглеска се спрема за рат са Трансвалском државом. Министар колоније Чемберлен, изјавио је у енглеском горњем дому, да доиста стоје у приправности неколико регемената војске, да оду у Трансвал, но како је тамо, о томе још нема влада извештаја.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 28. јула.

Београд (преко Земуна.) У округу пожаревачком где се бавио Пашић одмах после затвора, траже се живо лажни сведоци против њега. Окружни начелник Коста Јездић и Живота Скокић, вративши се 14. јула из Београда, где су доручковали код раскраља Милана, хвалили су се у напитом стању, да ће показати Пашићу. И 23. јула однели су у Београд преком суду изјаву Милисава Никодијевића, Јеврема Милосављевића и неког Мутапа, да је Пашић пред њима рекао: „За 7—8 дана синуће нам јарко сунце и неће бити више краља Милана“. — Ова је изјава изнуђена, и њима је обречено, да ће се преки суд задовољити с њом, а да они неће морати сведочити. — Сличне изјаве траже се и у округу црноречком, где се Пашић бавио такође после затвора. (И зар на основу таких тупих, невероватних изјава мисле да осуде Пашића? Пр. ур. „Заставе“).

Вести из места и са стране.

Стечај за забавиљу. Пишу нам из Мокрина, „Да је тамо расписан стечај за општинску забавиљу; годишња плата 400 фор. 120 фор. станарина и огрев. Молбенице шаљу се на Криштофа Хајм-а председ. шк. одбора на мађарском језику. Решена је ствар да ће Српкиња бити изабрата и да се жели, да се и лично прикаже. Молбенице ваља послати до 24. августа о. г.

Ми смо тешком муком приволели комунални шк. одбор, да се Српкиња бира, те је сада желити, да се ово место са Српкињом попуни.

Демонстрације против хенцијева споменика. Сутра у петак свечано ће осветити у будимпештанској војној кадетској школи, Хенцијев споменик. Против ове војничке светковине спремају се демонстрације. Чланови независне и 48 странке угарског сабора упутиле су проглас на народ, у коме износе, да је прослава Хенцијева споменика ругло и повреда мађарских осећаја. Разна мађарска опозициона удружења, патриотска лига, чланови грађанског клуба независне и 48-смашке странке, за тим посланици и великошколска омладина и т. д. одржали су заједничку конференцију, на којој су закључили, да даду своме незадовољству јавне одушке. У исти час, кад буде прослава Хенцијева споменика, они ће приредити прославу код будимског домобранског споменика и украсиће овај споменик венци. За припрему ове свечаности изабрат је парочити одбор а сазван је и шири збор.

Протопопијатски збор ради представке на зем. сабор. Читамо у „Србобрану:“ Пише нам наш извештач: На дан 22. о м. у четвртак беше одржан збор изасланика српских православних црквених општина, среза новоградишког у Окучанима, у ту сврху, да заузме становиште према представци Срба из личко-крбавске жупаније, послане на сабор краљевине Хрватске и Славоније. Збор је врло красно успио у сваком погледу. Из осамнаест црквених општина беше дошло 127 изасланика, па 10 свештеника и 3 посланика наша на народном црквеном сабору: д-р Чуповић, д-р Ђурђевић и парох Јовановић, уз то беше још око 60 општинара. На предлог референата збор је донео ове резолуције:

Збор изасланика српских правосл. црквених општина протопопијата новоградишког закључује, да се на сабор краљевине Хрватске и Славоније одашље представка, у којој се захтева:

1. да се за име његове цркве у законицима брише назив „грчкоисточна и узакони назив „православна српска“; да се црква православна српска прогласи равноправном са црквом римокатоличком и тиме, да се њеним верним признаду права, као и грађанима римске католичке вероисповести. 2. слободно и без сваког ограничавања отварање српских вероисповедних школа; да се у школском закону од 31. октобра 1888. други део §. 98. измени у том смислу, да су политичке општине дужне саразмерно доприносити за издржавање тих школа из заједничких доходака, ако у опсегу општине постоји или се тек оснује која вероисповед. српска школа; да се све школске зграде, земље и закладе, које су биле својина појединих српских црквених општина поврате истима, јер су им приликом покомунаљивања школа протуправно одузете; да се српска прав. аутономна препарандија у Пакрацу призна за јавну и равноправну земаљским препарандијама. 3. да законом ујамчи српску народно-црквену аутономију, пошто закон од 1887. г. то чини за грчкоисточне; да се законом даде потпуна равноправност ћирилици, као што ју има латиница и то не само код земаљских олћинских и других јавних уреда, већ и код заједничких уреда на територијуму ових краљевина; да се српска народна застава законом ујамчи.

Изречено је незадовољство, што су у пожешкој жупанији а нарочито у местима Окучани и Машић, где су наша деца у већини, постављени за равнајуће учитеље римокатолици. Осуђена је наставна политика као у жупанији тако и у земљи.

Прилози на српско народно позориште: 1.) Г. Милан В. Јовановић, слушалац оперског одељења на држ. музичкој академији у Будим-Пешти, послао је даље још 8 ф. 92 н. прилога, што их је скупио у Будим-Пешти од тамошње омладине. 2.) Гђа Марија Муачанин у Осеку скупила је и послала 23 фор. 60 н. прилога, а приложили су за годину 1899 и прилагаће и даље по 5 фор Пера Борота, Константин Чутуковић, Др. Душан Миланковић и Васа Муачевић; — и Марија Муачанин 3 ф. 60 н. — Иста госпођа повереница скупљаће и даље прилоге. 3.) Г. Марко витез Кнежевић од Соколца, ц. и кр. пуковник у миру и супруга му Олга у Суботици приложили су 3 ф. 65 н. 4.) Гђица Нина Николићева у Иланци скупила је и послала 36 ф. 60 н. прилога, а приложили су: по 5 ф. Никола Косанић; — по 3 ф. 65 н. Љубица Мијатова и Нина Николићева; — по 2 ф. Љубица Ђ. Маришеско и 1 ф. Trey Gustav; — по 1 ф. 50 н. Љубица Бугарина; по 1 ф. Даринка Стајић, Стеван Ј. Ока, Велимир Томин, Милева Дулеско, Даница Константиновић, 1 ф. Trey Gustavné, Душан Ламбрин, Михаило Ђ. Маришеско, Катица Милошевић из Панчева, Ангелина Лазића из Фердина и Милица Игњатова; — 80 н. Катица Огњанова; — по 50 н. Ревека Боров, Јован Петровић, Лазар Петровић, Милица Дулијанова, Милица Свилинић, Томанија Попов, Етелка Дабош, Зорка Путник, Јелена Јанковић, Љубица Петровић из Фердина, и Франц Прехик из Фердина — по 40 н. Богољуб Брадаш, и Љубица Мојса из Фердина; — по 20 н. Даринка Маркова, Јелена Адамовић и Ананије Лалић из Фердина; — и 10 н Софија Радивојева из Фердина. Свима овим родољубивим скупљачима и приложницима изјављује управни одбор „друштва за српско народно позориште“ своју најтеплију захвалност.

Пренашање нерва. На медицинском пољу, кирургија данас бере лаворику. Данас већ није ретост, да се некима пришије нова кожа, какав мишић, па да се дода и по некоји део костију. У новије време почели се пренашати и нервни комадићи, и то од појединих животиња или живог човека. Како су нерви по себи врло фини и осетљиви, то и операција оваква није најлакша. Да би свако поверовати могао у ово, изнећемо један случај из медицинског листа. „Новине за медицинску науку.“ Један снажан човек буде тестером јако рањен по чланку на десној руци; било (Schlagader) и сене, беху му јако повређене, но ове последње одмах зашише. Из почетка је изгледало, да је операција врло добро испала, али болесник за кратко време изгуби сваки осећај у руци, она поста непомичном и на брзо поче рука краћом постајати. Приступило се новој операцији и ту се испоставило, да су срасла расечена парчад средњег живца, али да се преко њих провукла нека мрежа, која је потпуно прекинула живчани ред. Покидаше оно што су у први мах зашили били, и тад се указа празнина од три и по центиметра у дужину. Покушаше да споје крајеве пресечених живаца, али то беше не могуће. Извадише један крајњи комад живца из кука неког младог пса, у дужини од четири центиметра, а крајеве човечијег и псећег нерва зашише са сеном од кенгуре. Већ идућег дана поче болесник мицати палцем. После два месеца изгубила је кожа прозрачну боју, и мишићи, и ако још увек скраћени, почеше натраг добијати своју снагу. По истеку још једног месеца, доби цела рука опет своју осетљивост, осим стражњи део трећега чланка, на другом, трећем и четвртом прсту. По мнењу др. Паверсона извршено је већ више од двадесет овоме сличних живчаних операција.

Лакомисленост и злочин. У селу Жабарима, округа крагујевачког, у Србији, десио се овај ужасан догађај. Тамошњи богати земљоделац, Милош Сремчевић, позвао је велику мобу, да му пожње пшеницу. Многи се одазвали овоме позиву, јер је Милош био познат, као имућан и поштен човек. У вече је Милош спремио добру вечеру за своју мобу. Вечеру је дао зготовити од једног болесног јунета, које је сваки час хтело да скапа. И сви суседи и знанци, што дођоше на мобу, разболеше се за 24 сата. Било их је око 70 на броју, а сви добише ужасне грчеве у стомаку. Одмах дозваше среског лекара др. Милана Радовића. Његовом знању и умењу пође за руком, да болесницима олакша ужасне болове. Од Милошевих млађи, нико се није разболео. Свако је знао да је јуне болесно, те нико није хтео ни да га окуси. За Милоша још причају, да је непрестано сипао у јело сирће и млеко, да би угушио онај смрад, те да га радници не осете. Но многи не верују, да се Милош могао толико заборавити, јер га је свако познавао, као часна и поштена домаћина. Суд је предузео строг испит, те ће за кратко време изићи дело на видело.

У патријаршији.

Давно је превалила поноћ, а патријарх Бранковић не може никако да заспи. — Можда за то, што је топло?!

Неко му отвори прозоре да уђе свежа зрака, ал не помаже. — Нешто га гризе. Нешто крупно, велико, против чега нит има комарника, нити су апотекари измислили прашак. Савест! То вам је права стеница, која душу уједа и то непрестано, дању као и ноћу, ноћу као и дању . . .

Шта ли ће бити напослетку с њим и шта ли ће бити с раскраљем Миланом?! Није му доста своје невоље, но води и туђу бригу.

— Хм! Лако је Милану, мисли у себи, те још како лако. Он има војску. А шта имам ја? Мени дође кадгод из Петроварадина кумпанија војника, пукне ми трипут под прозорима, па иде кући. И то се више тиче краљевског комесара но мене. Па онда има раскраљ тавнице. Кадгод му дође воља, измисли атентат или ма шта, па може стотинама њих стрпати у затвор без хлеба и воде. А шта имам ја? Ако стрпам по кога попа у брашнару, већ вичу. Ах, те проклете новине! Милан је у Србији, као оно враће погушио све листове, што пишу против њега. А ја?! Ај, да и ја могу казати: не сме излазити овај лист, па онај, па онај . . . Ал ја па то не смем ни мислити. Него још морам да се претплатим на њих, па чим изнесу какву нову проневеру, да ју могу покрити. Ух, ух!

Од муке седе у постељу. На ноћњем сточету има неколико књига, што их доби ових дана . . . Гледа ону најгорњу, ту је добио данас. »Православна моралка, за више разреде средњих школа, израдио Сава Теодоровић, свештеник.«

— Ха, то нами треба, то, узвикну, па узе књигу у руке. — Моралика, дакако! Нека се уче ђаци у школама како треба поштовати поглавицу црквену.

Отвори књигу, тамо негде око средине, ал се намргоди. Па онда поче да мумла: — Глс сад! И тај није имао друга посла, но о том толико да пише. Све сами греси! Греси ми слима! Греси речима! Греси делом! Тешки греси! Смртни греси! Туђи греси! Разна греховна стања! Ух, ух, ух! Та то је да се и човек поплаши, а некмоли деца. Шта ће то деци? Њима је доста, кад им се каже, да нас поштују, и слушају шта им се каже.

Поглед му паде на оно место у књизи, где пише: »Подела тешких грехова.« И он читаше: »Тако звани смртни греси су сребољубље . . .« Е гле јако, сребољубље! Некад било, сад се приповеда! Можеш ти љубити сребро колико хоћеш, кад су данас удесили, па не даду ни мући. Пре, док пит је било књига, нит контроле ни квита, ни рачуна, могао је сребољубац и радити нешто ал данас не сме море, не сме, јер га одмах ухвате. Какво сребољубље данас?! Не вреди о том ни писати. Па онда, гле: »злопамћење«, »тврдоглаво остајање у непокајавању“. Шта ће то деци? Покорност и поштовање, томе их треба учити.

Но шта ту трабуља о туђим гресима? Е гле сад! Чита: »апостол Павле каже: Заслужују смрт, не само они, који сами греше, него и који одобравају онима који греше.« — Човек може носити кривицу за туђ грех, одобравањем, повлађивањем, немарношћу . . . И грешни су који место да грешнике од зла одвраћају, равнодушно гледе њихове преступе, не старајући се да им стану на пут.« — Шта је ово наопако? »Та то није моралка то је писано против мене. Управо писано против саборског одбора, »Бранива« и других, који не устају против мене, но ме трпе . . .«

И то да уче деца?! Та то ће чим дође у руке »Застави« одмах отштампати и употребити против мене. И ту књигу одобрио синод за школски учбеник?! — Разјари се, дође до прозора и баци књигу на пијацу. А при том викну: — Не треба то, не треба то мени! Није то за нас.

Била је већ зора. Пиљарица, која је пролазила пијацом, посила је корпу на глави и »моралка« што ју је бацио Георгије кроз прозор, погоди њене краставце и просу их.

Она погледа горе и викну: — Кад вам не треба, не треба. Не морате! Ја не могу продавати кају него краставце. Поштено сам их купила и поштено ћу их продати. Нисам као ви!

Отац Георгије хукну! Дакле ми већ и пиљарице не даду мира?! Но, нек само дође већ једном у Карловце Димитрије Руварац — даће он њима . . . С њим неће оне тако лако изаћи на крај!

И помисао да ће доћи Димитрије Руварац у Карловце, утеши га мало и он заспа.

Трговина.

НОВИ САД, 29. јула. — Пшеница прве квалитете фор. 8·——40 н. Пшеница средња ф. 8·10 до 20 нов. Пшеница лакша роба фор. 7·20—80 н. Наполица ф. 7·——20 н. Јечам нови фор. 5·——10 Зоб ф. 5·——— Кукуруз у зрну фор. 4·30—50 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела пушена 58 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе мере
„ средњи . .	31—— нов.	
„ лаки . . .	30—— нов	

Све од 1 килограма.

Теоци .	20—25 нов. по клгр.
Јагњци	6—12 фор. по пару.
Овци .	——— фор. по пару.

*

Брашно, 3. авг. по нов. кал. Фино брашно: Нумера 0 — 15 ф. 40 п.; — 1. — 14 ф. 80 н. 2. — 14 ф. 20.; 3. — 13 ф. 60 н.; брашно за лебац: Нумера 4. — 13 ф. — п.; 5. — 12 ф. 40 н. — 6. 11 ф. 80 н.; — 7. 8 фор. 40 н.; — 8. 7 ф — н. брашно несејано: I. — 10 фор. 40 н.; II. — 9 ф. 40 п. мекиње: 4 ф. 20 п.; грис прве и друге врсте, 15 фор. 80 н.; треће врсте: 15 ф. 40 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Балтазара Фајта у Новом Саду.

*

БЕЧ, 8. авг. п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 7034 к., дошло је 2376 ком. млађе врсте, 4516 комада угојених мађ. соја. — Свега 6892 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продало се:

Прима роба	40—41 п. изнимно 42 н.
Средња „	40—40 н.
Сремска „	40—— н.
Назимад „	38—44 н.

Цена је сланини 42—— ф.
„ „ масти 47—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4980 комада, од којих беше 3666 угојених и 1314 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — —	37—39 нов.
Слабије — — — — —	33—37 „
Мађарске прима — — —	32—36 „
Средње — — — — —	28—32 „
Бикови немачки прима —	32—36 „
Бикови немачки слабији —	28—30 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

БЕЧ, 7. авг. по рим. 1899. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 4980 ком. т. ј. 3570 мађарског, 728 галичког и 682 немачког соја.

Почеи је у средњој и у лакој марви врло велика потреба настала, то су ове врсте саразмерно занредно високе цене постигле.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 26—32, прима до фр. 35·50 галички од фор. 28—33, прима до 37·—, немачки од 28—36, прима ф., 39·—

Пашњаци од 25—35 фор.

Бикови и краве од ф. 25—35.

*

БЕЧ, 8. авг. по рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 7034 ком. а смештено за продају 2376 назимади и 4516 тешких свиња мађарског соја.

Услед много мањег догона и веће потребе била је тражња много живља.

Продавало се:

Прима роба од	41—42	новчића
Средња „ „	38—40	„
Лака „ „	39—41	„
Назимад „ „	38—46	„

на килограм живе тежине без потрошарине.

✝

Нашем милом и непрежаљеном сину

Васи Ћурчићу

свршеном правнику

дајемо **шестонедељни парастос** који ће се одржати у св. Саборној цркви у суботу 31. јула (12. августа) 1899. год. у 11 сати пре подне.

Паја и Ана Ћурчић,
родитељи.

313 2—2

ОГЛАСИ.

Оглас,

На основу решења слав. архид. админ. одбора под бр. АО. $\frac{616,901.}{845}$ 1899. расписује се овим јефтимба ради оправке српске цркве у Бешки.

По предрачуну посао; зидарски, дрводјелски, стакларски, браварски, столарски, сликарски, златарски, резбарски и мазалски у износу од 3337 фор. 96 нов.

Дражба ће се одржавати дана 8. (20.) августа т. г. после подне у 2 сата у просторији ове општине

Дражбоватељи су дужни 5% у име пишманлука пре дражбе положити.

Општина ова задржава себи право повећања према подузимачу.

Нацрт и услови можеду се тога дана пре подне увидити.

У Бешки, 23. јула (4. августа) 1899.

Петар Крстић, перовођа. — Васа Баић, председник.

311 1—1

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Потписана срп. правосл. црквена општина издаваће дана 15. (27.) августа о. г у 3 сата по подне **60 јутара земље оранице** у једном комаду под закуп на 3 6 година.

Госп. дражбоватељи имаду у име јамчевине положити 5% од искличне цијене.

Усмена дражба одржаће се у кући мјестне политичне општине.

Дражбени увјети могу се у свако доба видити код потписаног перовође.

Из одборске седнице срп. православне црквене општине у **Доњ. Товарнику** (код Руме) 4. (16.) јула 1899.

председник Мита Ковачевић — перовођа Милош С. Позниће учитељ.

310 2—3

ПОМОДНО-ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА
МИЛУТИНА П. БИКАРА
У СОМБОРУ

потребује једног млађег помоћника, који српски и мађарски говори.

Ступити може одма. 315 1—3

ПРОДАЈА РАДЊЕ.

Под врло повољним условима продаје се једна

ДОБРО СОРТИРАНА

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

у једној српској вароши. Сигурна будућност за једног младог Србина. Озбиљни купци нека се обрате на администрацију »Заставе« уз пошт марку од 10 нов. 306 3 3

МОЈУ

ДРВАРСКУ РАДЊУ

која постоји 40 година на најбољем месту и добар обрт прави, продајем из слободне руке уз повољне услове.

Дрвару са зградама и једном кућом за становање издајем под закуп на више година.

307 3—5 Мита Матејић, у Вршцу.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
САВЕ Ј. КРСТИЋА
У РУМИ

потребује доброг и солидног спомоћника, који сервира 3—5 година, а који говори немачки и мађарски. Ступање одма. 312 1—3

НА КРАЉЕВСКО ДОЗВОЉЕНОЈ

НЕМАЧКОЈ ТРГОВАЧКОЈ ШКОЛИ
У МИТРОВИЦИ

која већ 8 година постоји, те је уједно спојена и са пензионатом, изображују се младићи у једноставном и двоструком књиговодству, рачунима, кореспонденцији и свим овамо спадајућим струкама за творнице, новчане заводе, као и за трговачке радње за кратко време, те се на захтев, као до сада тако и на даље на бечким трговачким школама испитивају, те јамчим за добар успех.

С обавештајима стојим на услуги.

Ј. Моган,
професор дозвољене трговачке школе у Митровици.

5 6 264

МАЛИ ОГЛАСИ.

ПОД ЗАКУП

тражи се један комплет ораће земље од 40, 60 до 100 ланаца или један салаш у новосадском хатару или у близини истог на једну или више година. Понуде треба упутити на администрацију „Заставе“. 314 1—2

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ
ТРГОВАЧКА ШКОЛА
и
ПАНСИОНАТ
У БЕЧУ.

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**

Циљ је ове школе, да младиће, који немачки знају, обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachcurs), у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.

Орби ђаци имају осим редовних предавања (која су често на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета, које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине) 100 фор. а. вр. годишње, а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пенсионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 4. (16.) септембра. 273 4—9

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

Главни уредник Јаша Томић. — Одговорни уредник Константин Брадваровић. — Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.